

Fakton

Inhoud

- Probleemstelling
- Schade door de crisis
- Huidige steunmaatregelen Rijksoverheid
- Mogelijke oplossingsrichting
- Conclusie

Probleemstelling

- residuele grondwaarde zakt ineen
- woningproductie loopt terug
- grondexploitaties sluiten niet meer
- conditionele investeringen (bouwrijp maken etc.) worden uitgesteld en/of afgesteld

Gevolgen grondwaarde

	2007
VON-prijs	€ 250.000
Stichtingskosten	€ 200.000
Residuele grondwaarde	€ 50.000

Gemiddelde VON-prijs, stichtingskosten en grondwaarde
Bronnen: NVM, Fakton

Gevolgen grondwaarde

	2007	2010
VON-prijs	€ 250.000	€ 225.000
Stichtingskosten	€ 200.000	€ 200.000
Residuele grondwaarde	€ 50.000	€ 25.000

Gemiddelde VON-prijs, Stichtingskosten en grondwaarde per woning

Bron(nen): NVM, Fakton

2010 betreft een raming op basis van 10% VON-prijs daling (Bron: NVM) en gelijkblijvende stichtingskosten (agv toenemende duurzaamheidseisen)

Een 10% waardedaling geeft een halvering van de grondwaarde!

Gevolgen Gemeentebegroting

	Gemeentebegroting 2007	Δ (raming) 2009
Grondexploitatie		
Baten grondexploitatie	€ 8.031 mln	- € 4.000 mln
Lasten grondexploitatie	€ -/- 7.434 mln	+ € 1.400 mln
Overige		
Bouwvergunningen (leges e.d.)	€ 526 mln	- € 100 mln
OZB inkomsten	€ 2.570 mln	- € 300 mln
Saldo gemeentebegroting		- € 3.000 mln

Bronnen: CBS, Fakton

Economische schade nieuwbouwmarkt

	Schadepost
BTW nieuwbouwwoning	€ 1.200 mln
Vennootschapsbelasting over winst ontwikkelaars & bouwbedrijven	€ 80 mln
Loonbelasting over loonsom binnen de aanneemsom	€ 685 mln
Overdrachtsbelasting door stagnatie doorstroming	€ 310 mln
Werkloosheidsuitkering	€ 810 mln
Kosten re-integratie	€ 3.150 mln
Economische schade per jaar 2010 e.v.	€ 6.250 mln

Bij productieverlaging van 30.000 woningen

Bronnen: CBS, Bouwend Nederland, EIB

Gevolgen gezamenlijke begrotingen

- Saldo Gemeentebegroting 3,0 miljard
- Saldo Rijksbegroting 6,25 miljard
- Totale schade gezamenlijke begrotingen 9,25 miljard

Steunmaatregelen Rijk

- Pakket steunmaatregelen (ca. 1 mld):
  - Energie Investerings Aftrek (EIA)
  - Woonlastenfaciliteit
  - Tijdelijke verhoging NHG 350.000
  - Hogere WSW borging
  - Crisis en Herstelwet
  - Subsidie € 10.000 per woning

Effect(en) Pakket Steunmaatregelen

- Pakket heeft grotendeels betrekking op bestaande bouw en niet op nieuwbouw woningen;
- budgetten worden niet gebruikt en vloeien terug;
- subsidie heeft nauwelijks effect op verkoopprijs;
- kern van probleem (gebrek aan vertrouwen) wordt niet opgelost;

Investeren of garanderen?

- stimuleren door te investeren is effectief maar ook kapitaalintensief
- stimuleren door te garanderen is even effectief en geeft:
  - hernieuwd vertrouwen bij aanbieders van nieuwbouwwoningen;
  - effectueert hefboom op het garantiekapitaal;
  - draagt zorg voor uitvoeringsimpulsen;
  - benut kennis en capaciteit van private partijen.

Kader Garantieregeling

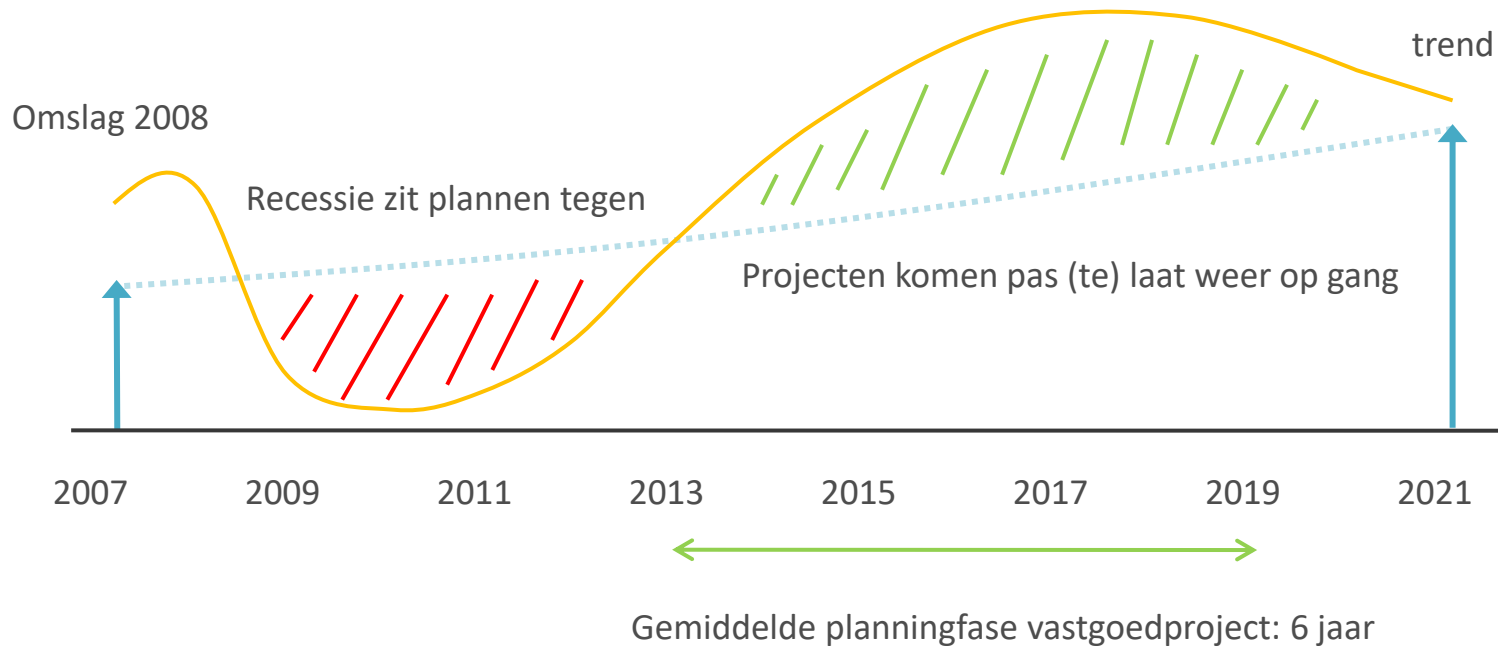
- Garantieregeling:
  - Beperkt zich tot het saldo op langlopende grondexploitaties;
  - is faciliteit om tegenvallende grondopbrengsten op te vangen;
  - wordt voorzien van een prikkel voor zowel Gemeente, (gebieds)ontwikkelaar als Rijk om te komen tot een sluitende grondexploitatie;
  - gaat uit van prioriteitskeuze gemeenten obv wenselijkheid, haalbaarheid en kwaliteit, al dan niet na aanpassing woningbouwprogramma.

Kosten-baten analyse Rijksoverheid

Opties Rijksoverheid		
Maatregel	Kosten maatregel	Begrotingstekort overheden (gezamenlijk)
Niets doen	0	- € 9,25 miljard
Huidig pakket maatregelen	€ 1 miljard	- € 5,75 miljard
Garantie	(€ 1 miljard)	- € 4,75 miljard

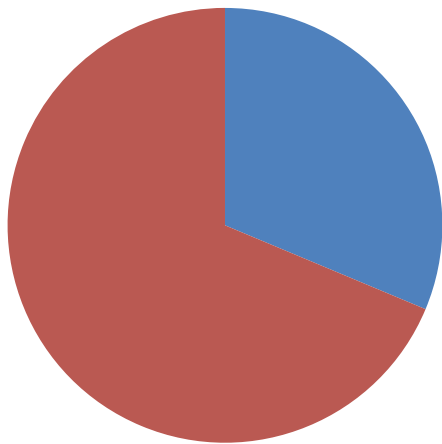

Economische groei verloopt cyclisch

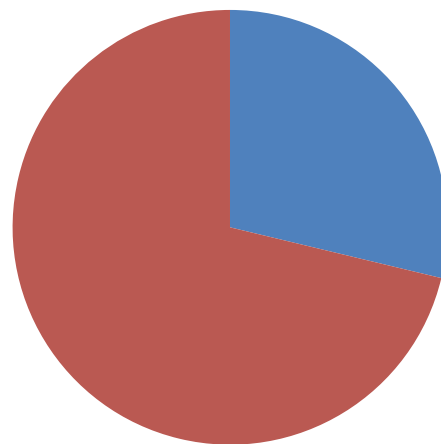

Bouwnijverheid versus Banken

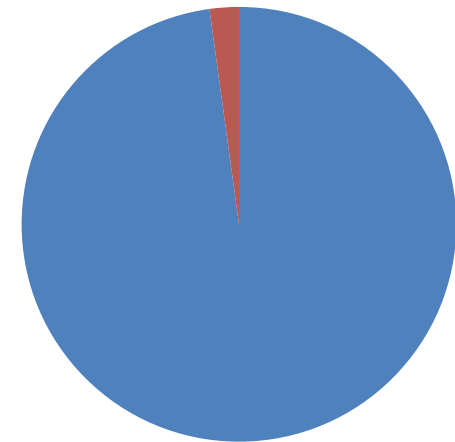
% nationaal product

Werkgelegenheid

Staatssteun

Bouwnijverheid

Banken

Conclusies

- Zonder ingrijpen is de economische en maatschappelijke schade aanzienlijk
- Anti-cyclisch investeren dempt de economische recessie en zorgt voor demping 2de prijsexplosie
- Het multiplier effect van investeringen in de bouwnijverheid is groot
- Genomen maatregelen missen effect
- Garantieregeling is meest perspectiefrijk

